

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció i Administració

General Barceló, -1.-2.ª

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres herbes an es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca-l'ame Andreu Alcover, Plaça del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Fran, Brossa.—Llibreria d'Alomar y Fontdevila, Brossa.

Parla En Revencjoli. Escoltau i eiren

Remolecada

N'heu rem de donar una a sa tracalada d'anticlericals, tarambanes i trossos de quoniam, que segueixen no fent tracte bo, animaletjant a les totes sensa fre, sense respectar res de lo que per tota persona decent es sant i sagrat. Si, s'es mester remolcarlos an aqueys polissons d'anticlericals per que la gent les conega bé i les fassen amples i no'n vulguen mudes i els-e tenguen ab so concepte que's mereixen de merdacaners d'En Banyeta-Verda, alies Satanás.

I

Cesses de s'«Obreretxo Balear»

Si, en tirá un parey, com de costum, an el Papa, dia 16 del corrent. I ¿que no sabeu per que? Perque diu que'l Papa ha fundades a Roma unes escoles per 800 allotis i 800 allotos per ensenyarlos sa Relligió. I perque a tals escoles, segons es paperot socialista, no s'ensenyaran ses ciències, diu que'l Papa a lo que va ab aquestes escoles, es a embrutir es trebayadors, a ferlos uns animals de quatre potes. ¡De manera que, segons es paperot socialista, ensenyar sa Relligió an ets infants, es embrutirlos, ferlos bisties! Aqueixa opinió tenen de sa Relligió es socialistes. Si el Papa hagués fundades aquelles escoles per ensenyar sa irrelligió, s'odi a Deu i a sa societat i an el germá prohisme, així com e-hu ensenyen ses escoles socialistes; si aqueixes escoles del Papa haguesen d'ensenyar lo que ses escoles socialistes, això es, d'esser lladres, incendiaris i assassins com es que feren a ses ordes d'En Ferrer i Guardia sa setmana trágica de Barcelona, casi tots educats a ses escoles socialistes, anarquistes i republicans d'aquella gran ciutat,—així s'«Obreretxo Balear» trobaria molt ben fundades aqueixes escoles del Papa.

¡S'ensenyansa de sa Relligió embrutir, animalisar es jovent? ¡Aqueys gargays infernals escup es paperot socialista contra Deu! Pero ja's sap: qui escup a Deu, s'escopinada li cau demunt de ple i el balda. Per això son baldats d'ànima casi tots es socialistes, perque escupen an el Bon Jesús com es jueus.

II

¡Que hu es de ridícul!

Es paperot socialista dissapte passat posa un articlexo d'un terroler cap de gri, que fa a sebre que ara, en caure es lliberals (qu'es evident que haurán de caure aviat), ells, es republicans, anarquistes, socialistes, ab una paraula, tota sa mala gent d'Espanya, aturarán que's Partit liberal tenga successor, això es, aturarán que derretra es lliberals pugin es conservadors ab En Maura i En Lacierva, i per lo meteix entrarà sa República «o deixarán d'existir es republicans d'Espanya.»

De manera que no serán tot berbes, segons veig, en caure ara es lliberals! ¡O entrarà sa república o no quedarà cap republicà viu dins Espanya!... ¡I hi ha bobians tan bobians que tenen

pit per escriure això! ¡I hi ha periodics tan caps-closos que s'atansen a publicar aqueixes batayonades!

Sobre tot, deixem passar un parey de mesos, i e-hu veurem si entrarà sa república i si es republicans haurán fet res d'això que diu s'«Obreretxo Balear» que farán!

¡De republicanetxos assoleyats! ¿Sabeu que fareu voltros, en caure es lliberals i pujar es conservadors ab En Maura i En Lacierva? ¿Sabeu que fareu? Callar i mirar, i guardar es pellet. ¡Quina tracalada de cans nanells! Per lladrar d'enfora ¡ja hu sou ben trempats! Per aquesta cosa ja guanyariu es primer premi a qualsevol esposició que vos presentásseu! ¡Xètxeres! ¡més que xètxeres!

III

Mentint a la descosida.

S'«Obreretxo Balear» vol suposar que sa manifestació que dia 17 se va fer a Ciutat per protestar de s'assassinat d'En Canalejas, va esser un fracás, perque diu que's poble no hi va prendre part i que nomes e-hi acudiren un milenar de persones, i que's donaren Visques an En Maura i an En Lacierva, i que per això n'hi hagué que cridaren *Visca sa Llibertat! visca En Pau Iglesias!*—¡Quin raig de mentides! Si en coses tan públiques i tan sabudes de tothom es paperot socialista ment d'aquesta manera, ¿que no ha de fer en ses altres coses que no es tan bo de fer apurarleshi? Tot Palma sap que aquella manifestació va esser importantissima, que hi acudiren unes dos mil persones de tots es brassos i estaments. Va esser tan grossa com no n'han feta cap may es socialistes. ¿O no s'en recorda ja s'«Obreretxo Balear» de sa partida de fracassos que se'n han duyt es socialistes, sa partida de vegades qu'han tractat de fer manifestacions, i no hi ha comparegut casi negú? ¿Vol dir no se'n recorda de aquell aplec que feren, mesos enrera, per alsar [tota sa pobra de Ciutat] contra sa substitució des consums, inelosa dins es presupost municipal que s'anava a votar i qu'avuy ja está votat? Convecaren es socialistes es poble de Palma contra aquella substitució; i, efectivament, es poble de Palma no va compareixer, i haguereu es socialistetxos de fer s'aplec ab sa vintena o trentena de babaluets que's socialistetxos e-hi havien traginat.

Per lo demés, es fals que's donassen Visques! an En Maura i an En Lacierva. Sols se'n donarem an el Rey, a s'«Exèrcit i en es polític honrat, que an aquest cas havia d'esser En Canalejas, al cel sia ell i tots los morts, ja que d'En Canalejas se tractava. Ses closcades que se'n dugueren alguns republicans i socialistes que hi anaren a moure escandol, varen esser perque cridaren *Visca s'anarquia! visca En Pau Iglesias!* això es, aquell que tengué pit per predicar dins ses Corts s'«Atentat personal» com arma política, després d'haverho predicat dins aplec socialistes. ¿No era tal volta una provocació inaguantable anarsen a cridar *Visca s'anarquia! visca En Pau Iglesias!* quant se tractava de protestar contra s'assassinat d'En Canalejas, obra d'ets anarquistes i des deixebles d'En Pau Iglesias, que'ls ha ensenyada sa doctrina de s'«atentat personal» com arma política.—Es so-

cialistes son així, ells volen porer mamar i cometre qualsevol barbaritat contra es seus contraris; pero ¡alerta a ferlos tornes! ¡alerta a tocarlos a ells ni una unglá! ¡Quant es bon ver que qui no té vergonya tot lo mon es seu!

IV

¿Ah idó?

Perque noltros dia 9 del corrent diguèrem que a Manacor, ja's dia de Tots Sants «n'hi hagué qu'esfondraren es forat a alguns bunyols, i, muntantlos dins mel, les s'etzibaren», mos surt s'«Animalot pudent» jurant i perjurant que això «es pornogràfic», «indecent» i no sabem quantes coses més. De manera qu'aqueixa espressió tan antiga a Manacor i que la diu tothom d'«espenyar es forat» an es bunyols, «es pornogràfic», «indecent»! ¿I qui es que hu diu? Es periódic més pornogràfic i més indecent i més porquetjador contra el sisè manament que's publica a Mallorca! ¡Quin fariseu! ¡quin hipòcrita! ¡quin noningú!

V

Es molt natural

Es «Puput», dissapte passat, [surt] tayant claus contra sa manifestació que dia 17 se va fer a Palma per protestar contra s'assassinat d'En Canalejas, i tot perque hi cridaren «Visca el Rey!» «visca s'«Exèrcit!» Es molt natural que aqueys erits fassen mal a s'«oreyam de s'«Animalot pudent». S'«Animalot pudent» avuy per avuy es contrari a tota idea d'orde i de justícia; es s'aliat i s'amic de tots ets inimics de sa societat i de sa Relligió. Per això surt en defensa des qui cridaren «visca s'«Anarquia!» «visca En Pau Iglesias!» es predicador de s'«atentat personal». E-hi ha que confessar que es «Puput» está molt an es seu lloc fent sa causa d'ets inimics de sa Relligió i de sa societat, d'ets assassins d'En Canalejas, per més que diga que ell «protesta de tal assassinat».

¡Bona manera de «protestarne», treguent cara p'es qui han induit s'assassinat d'En Canalejas a cometre tal crim, treguent cara p'es qui professen sa doctrina de s'«atentat personal», com son es socialistes i ets anarquistes! Això es el «Puput».

¡S'enhonorabona a totes ses persones d'orde i de Relligió que encara no li han pegada cossa, qu'es lo únic que se mereix, una cossa ben a ferir!

VI

Un enfilay d'infamies i calumnies

Es des «Puput» de fa quinze dies contra un que diu que va esser Ecònom de Sa Pobra, no diu quant ni l'anomena. Es es gran sistema per porer mentir i calumniar i tirar senayades de llot demunt es Clero i l'Esglesia, sensa esposarse a una causa criminal. Es es procediment propi des paperots vils i des noninguns com es «Puput».

Sensa dirho clar veym que aqueix paperot infame vol senyalar ab certes revolteries un reverent sacerdot que fa una trentena d'anys que va esser Ecònom de Sa Pobra, pero que no feu res de lo que es «Puput» contra tota veritat li atribueix. Com se tracta d'an economat de tants d'anys enrera i que noltros desconeixiem casi absolutament, hem cercades dife-

rents persones que nos poguessen orientar, totes molt respectables: una es de Sa Pobra i les altres d'altres pobles, pero que coneixien d'aprop aquell Rt. Sr. Ecònom. Sa persona consultada de Sa Pobra, exercia un càrrec públic, i per tal càrrec hagué d'intervenir en les coses qu'havia administrades tal Rt. Sr. Ecònom, quant aquest se'n va esser nat de Sa Pobra. Idó bé, aquestes diferents persones, an-e qui hem mostrat es «Puput», això es, sa senayada de llot que tira demunt sa memoria d'aquell Rt. Senyor Ecònom,—totes aquelles persones respectables han dit unánims que tot quant diu es «Puput», aludint a tal sacerdot no es més qu'un enfilay de mentides descarades i de calumnies desvergonyides. Es fals i mentida que tal Sr. Ecònom «prometés», quant entrá, «el oro y el moro»; no va fer més que ets oferiments que fan tots es Rectors, Ecònoms i Vicaris, en prendre possessori de ses «veues parroquies».

Es fals i mentida que, com diu es «Puput», tal Sr. Ecònom, quant se'n ana «carregás con el santo y la limosna». ¿Que no es capaç es «Puput» d'especificar [quin «sant» ni quines «almognes» feu souvatges aquell Senyor Ecònom?

Ment tan alt com es es «Puput» suposant tals infamies de tal sacerdot, com ment també quant diu d'aquest que «feya es seu agost no deixant res per vert». Ment tan alt com es es «Puput» quant diu que tal Sr. Ecònom fagi de Sa Pobra ab una «parroquiàna des seu confessionari», i que «pregueren sa volada i no s'aturaren fins a Madrid», i que «de Madrid passaren a Granada». Tot això es fals i mentida, i ment tan alt com es es «Puput» dient tot això.

Aquesta «parroquiàna», aqueixa «poblera» que diu es «Puput» que fagi ab tal Rt. Sr. Ecònom, no ha existit may més que dins es carabassot buyt des «Puput»; a Sa Pobra negú may l'ha vista ni coneguda ni tengué allá negú cap noticia de tal fuyta; i, si no, que diga es «Puput» quina «poblera» va esser aquesta fogissera, i quin era aqueix Ecònom de qui conta aquest enfilay d'infamies i calumnies, mentint com l'ànima de Judes!

Es rt. sacerdot an-e qui se veu que's «Puput» aludeix, se'n aná de Sa Pobra d'una manera del tot correcta; se'n aná a fer oposicions an es «Seminari de St. Carles Borromeu» de Saragossa, aont el feren Rector de tal «Seminari», i hu va esser una partida d'anys, fins que llavó se'n aná a Madrid i a la fi pasá a sa diòcesis d'Avila, aont, si no s'es mort ha poc, ocupa una Rectoria. Aqueys càrrecs qu'ha exercits i exerceix an aquelles Diòcesis de fora-Mallorca indiquen que sa seua conducta ha haguda d'esser regular i digna, sempre més regular, sempre més digna que no sa des noninguns qu'aquí el calumniem tan descaradament, sensa anomenar-lo per que no les puguen dur an es Tribunal.

De manera qu'una volta més resulta es «Puput» un paperot infame, mentider, calumniador, potetjador de s'honra del proisme, corruptor de ses bones costums, escandalós, impio, inimic jurat de l'Esglesia i des Clero, indigne d'entrar dins cap casa honrada, mereixedor de que tota persona decent no li don corter.

DE TOTES ERBES

La mare-baleneta

(segueix)

I heu de creure i pensar i pensar i creure que Na Catalineta, com aquella balena la s'engoli, va romandre viva dins sa grandiosa butza d'aquell peixarro, sense res que li fés mal; però fermada ab una cadena de plata, per que no pogués fogir.

Passen una partida de dies, i ella sempre a les fosques dins sa butza de sa balena.

Al punt comensá a estarne cansada, i un dia s'esclama:

— ¡O que m'agradaria porer sortir defora, maldament només fos una estoneta, sols per porerme pentinar i i rentar i per escampar una mica la vista!

Aquí sentí una veu ben dolça i ben prima que li deya:

— ¡Demamehu, dona, a la mare-baleneta que t'amoll nou pams de cadeneta per porer sortir defora una micoya a esplayarte qualque poc!

A les-hores Na Catalineta cobrá coratge, i se posa a dir:

— ¡O mare-baleneta! ¡amollaume nou pams de cadeneta! que puga sortir a defora una micoya a esplayarme qualque poc! ¡que puga sortir a pentinar-me, que tenc aqueys cabeys meus que se rompen, se rompen!

— ¡Si t'amoll nou pams de cadeneta, diu la mare-baleneta, fogirás com un llonzi, i ja no't veurem pus lluir!

— Com som Catalineta, que no vos fogiré, mare-baleneta! diu sa gran pitxorina.

Sobre tot, ell la mare-baleneta li amolla nou pams de cadeneta; guayta s'al'lotona a defora, i sa troba a sa vorera de mar a un arenal, aont era sortida la mare-baleneta per que Na Catalineta se pogués esplayar.

I ¿que fa Na Catalineta? S'asseu demunt s'arena, i se posa a pentinar-se, i pentina qui te pentina aquells cabeys rossos rossos com or filat, aquells cabeys que li arribaven fins part devall es genoys, fins a prop des turmells. I cada vegada que se passava sa pinta p'es cabeys ¡venga un bon ruixat de perles i diamants i perles i diamants que rebotien per tot alló!

Llavó Na Catalineta se renta aquelles mans tan menudes, tan grassetes i tan fines que tenia, i cada fregada que s'hi donava ¡venga un bon ratx de blat i xexa i blat i xexa!

Llavó se posa a rentarse aquella mica de peus que tenia tan ben tayats i tan purificats qu'era pecat qu'haguesen tocar eh-terra, i ella, ¡bones grapades d'aygo an aqueils peuetes! I encara s'aygo no'ls hi havia tocats com zas! ja n brollaven «calroys», «déntols», «serrans», «anfossols», «palomides», «caps-plans», «calamarins», «molls», «llagostes».

I ¿que fa Na Catalineta? En tira una partida d'aquell peixim demunt s'arena; i, com hagué acabat de rentarse es peus, fa una mica de foc, tira aquell peixim demunt sa caliuera, el terra ben torrat, i dassa qui dassa el se menja, i ben re-de-re-bo que'l trobá.

Com se torcava es morrets, escampa la vista per tot alló, i no colombrava en-lloc més que arena i arena, penyes i penyes, i mar i mar. Bé va mirar i mirar a llevant i a ponent, a tramuntana i a mitjorn si guiparia en-lloc cap animeta nada, i en-lloc en va veure lluir cap. Eren ella i la mare-baleneta totes solines.

Na Catalineta aquí se posá trista i trista, i li mancava ben poc per rompre en plors, quant assetsuaixí compareix una colometa vola qui vola a l'ayre; i anava i venia, i hala enfuytes d'assi i d'allá, com si cercás que Na Catalineta li digués qualque cosa; fins que s'al'lotona li enfloca aquesta:

— Colometa colomina! ¿no'm diries si hu sabies qu'es estat de mon germá Bernadet?

— A l'ayre está penjadet! diu sa colometa.

— ¡I sa dida i sa dida? diu s'al'lotona.

— En cadira d'or servida! diu s'animado.

— ¡I Na Marió? diu Na Catalineta.

— Riu i folga ab el rey Faraó! diu sa colometa.

— ¡O Deu bol diu s'al'lotona. ¡Es ella i havia d'esser jo!

Aquí Na Catalineta romp ab un plors desfet. I a l'acte el cel s'ennigula, i al punt un bon ruixat! i aygo i més aygo!

Des cap d'una estona de ploure, sa colometa arriba a dir:

— Catalineta, riu una miqueta, per que s'espasa sa ruixadeta, fassa soleyet i jo me puga aixugar ses plometes, que les tenc totes roadetes.

I heu de creure i pensar que Na Catalineta fa una riaya, i tot d'una s'espasa es ruixat i s'ennigulada, se posa a fer sol, i sa colometa al punt tengué ses plometes aixutes, i ja li va haver estret a l'ayre a l'ayre i de d'allá.

Se fa hora de Na Catalineta tornar entrar dins la mare-baleneta; se'n hi entra, i la mare-baleneta ja li ha copat per endins, i per endins ben acanalada.

Des cap de set dies a Na Catalineta ja li tornaren venir ganes de sortir de la mare-baleneta per esplayarse una estoneta i pentinar-se una micoya, per que aquells cabeys seus ja se rompien se rompien.

— ¡O mare-baleneta! diu ella, ¡amollaume nou pams de cadeneta! que puga sortir defora una micoya a esplayarme qualque poc! ¡que puga sortir a pentinar-me, que tenc aqueys cabeys meus que se rompen se rompen!

— Si t'amoll nou pams de cadeneta, diu la mare-baleneta, fogirás com un llonzi, i ja no't veurem pus lluir!

— ¡O mare-baleneta! diu s'al'lotona, ¡com som Catalineta! que no vos fogiré si m'amollau nou pams de cadeneta! ¿Que vos vatx fogir s'altra vegada?

— No diu la mare-baleneta.

Aquí la mare-baleneta li amolla es nou pams de cadeneta, i Na Catalineta guayta a defora, i se trobá an es meteix arenal de s'altra vegada. S'asseu demunt s'arena, i se treu sa pinta, i ¡bones pentinades an aquells cabeys tan llars i tan rossos! ¡bons ruixats de perles i diamants! Llavó se renta ses mans, i ¡venguen bons roys de blat i xexa! Llavó se renta es peus, i ¡hala «calroys», «déntols», «serrans», «anfossols», «palomides», «caps-plans», «calamarins», «molls», «llagostes». Na Catalineta en tira un parey de grapades demunt s'arena, fa foc i les torra ben torrats, i «gama!» «gama!» els-e s'etziba tots, i ben bons i ben saborosos que les trobá!

Mira qui mira a llevant i a ponent, a tramuntana i a mitjorn si colombraria negú en-lloc, i en-lloc en-lloc veu lluir cap animeta nada.

Na Catalineta aquí se posa trista i trista, i ben poc que li mancava per esclafi en plors; pero tot amb-u li torna comparèixer aquella meteixa colometa de s'altra vegada, vola qui vola part demunt ella; i anava i venia, i anava i venia, com si cercás que Na Catalineta li digués qualque cosa.

I ja hu crec que Na Catalineta l'envest, i tengueren aquestes:

Na Catalineta:— Colometa, colomina! ¿no'm diries si hu sabies que es estat de mon germá Bernadet?

Sa Colometa:— A l'ayre está penjadet!

Na Catalineta:— ¡I sa dida? ¿i sa dida?

Sa Colometa:— En cadira d'or servida!

Na Catalineta:— ¡I Na Marió? ¿Na Marió?

Sa Colometa:— Riu i folga ab el rey Faraó!

Na Catalineta:— ¡O Deu bol! ¿es ella, i havia d'esser jo!

Aquí Na Catalineta romp en plors; i a l'acte el cel ja s'ennigula, i el punt un bon ruixat, i aygo i més aygo.

Des cap d'una estona de ploure, sa colometa arriba a dir:

— Catalineta, riu una miqueta, per que s'espasa sa ruixadeta, fassa soleyet, i jo me puga aixugar ses plometes, que les tenc totes roadetes.

I heu de creure i pensar que Na Catalineta fa una riayeta, i tot d'una s'espasa sa ruixada i s'ennigulada, se posa a fer sol, i sa colometa aviat tengué

ses plomes aixutes, i ja li va haver estret a l'ayre a l'ayre, i de d'allá.

Se fa hora de Na Catalineta tornar entrar dins la mare-baleneta; e-hi entra, i la mare-baleneta ja li ha copat per endins i per endins, ben acanalada.

¿Que m'en direu? Ell des cap d'altres set dies agafen ganes a Na Catalineta de tornar a sortir defora a esplayarse una mica, demana a la mare-baleneta es nou pams de cadeneta, aquesta les hi amolla; se pentina, i li brollen perles i diamants des cabeys; se renta ses mans, i ratja blat i xexa; se renta es peus, i brollen tots aquells peixos; n'agafa una partida, fa foc, i els-e torra, i els-e se clava; li compareix sa colometa, i li fa ses meteixas preguntes de ses altres vegades, i sa colometa li respon lo meteix; Na Catalineta romp ab plors, i se posa a ploure; llavó sa colometa li demana que riga per aixugar-se ses plometes totes roadetes, i s'al'lotona riu, i se posa a fer sol, i sa colometa s'aixuga ses plometes roadetes, i futx; i Na Catalineta se torna enfonyar dins la mare-baleneta, que ja li copa de d'allá mar endins.

I heu de creure i pensar i creure que cada set dies Na Catalineta demanava a la mare-baleneta nou pams de cadeneta, per sortir defora a esplayarse pentinar-se, i rentarse mans i peus, i li succeia sempre lo meteix que li brollaven perles i diamants des cabeys, blat i xexa de ses mans, i peixos i més peixos des peus; i llavó li compareixia sa colometa, i li donava ses meteixes claricies n'En Bernadet «a l'ayre penjadet», i de sa dida «en cadira d'or servida» i de Na Marió «rient i folgant ab el rey Faraó»; i Na Catalineta plorava, i tot d'una se posava a ploure; i llavó reya, i es sol tot d'una sortia.

I heu de pensar i creure i creure i pensar qu'un dia que Na Catalineta era sortida de la mare-baleneta a esplayarse com ses altres vegades, se va estrevenir que'l Rey cassava per devora aquell arenal; i, com sa colometa va haver donades totes aquelles claricies d'En Bernadet, sa dida i Na Marió, que Na Catalineta romp ab plors, i tot d'una s'ennigula i se posá a ploure, pero una batuda ben forta, —aquella aygo aplegá el Rey ab tots es qui cassaven, que fogiren cap a ses penyes de mar a veure si hi hauria cap cova aont arreconarse. I me troben Na Catalineta demunt s'arenal devant la mare-baleneta i tota plorant, i aquella colometa part demunt ella fent sa barca ales esteses i amparant aquell ruixat; i senten sa colometa que diu:

— ¡O Catalineta! riu una miqueta i sortirá es soleyet i me poré aixugar ses plometes que ja les tenc massa roadetes.

A l'acte s'aturá de ploure, surt es sol, sa colometa s'aixuga ses plometes i Na Catalineta zas! s'enfonya dins la mare-baleneta, que ja li ha copat mar endins ben acanalada.

El Rey i tots es qui l'acompanyaven romangueren ab sos cabeys drets de tot alló. No hi sabien donar volta que poria esser alló; i havent esperat una estona per veure si succeiria res pus, se cansaren d'esperar, i s'espitxaren cap a ses cases, ralla qui ralla d'aquella feta tan extraordinaria.

(acabarà)

JORDI DES RECÓ

S'aplec jaumista de Gracia

A la Mare de Deu de Gracia dia 3 d'aquest més s'aplegaren un milenar de jaumistes de Ciutat, Lluchmajor, Felanitx, Porreres, Campos. El dematí feren sa bendició de sa bandera de *La Jovintut jaumista de Lluchmajor*, i hi va fer un sermó ben afuat Mn. Jaume Sastre, bon amic nostre, i tot seguit celebrá missa, qu'oiren aquells centenars de jaumistes ab bona devoció. A's capvespre va esser s'aplec propiament dit, i parlaren ab gran entusiasme es President de *La Jovintut de Lluchmajor*, D. Llorens Sastre; es President de *La Jovintut de Campos*, D. Bartomeu Sala; es Secretari de *La Jovintut de Lluchmajor*, D. Llorens Barceló; D. Juan Obrador de Felanitx, que va prendre part en sa guerra carlista; D. Miquel Bordoy, de Felanitx també i bon amic nostre particular; D. Alfred

Llompart, ab l'amistat particular del qual mos honram igualment; D. Francesc Mulet, President des *Comité* jaumista de Lluchmajor; D. Ramón Maroto; i resumi tots es discursos es Delegat de D. Jaume dins tot Mallorca, D. Marián Safortesa i Crespi de Valldaura, també amic nostre particular. Tots ets oradors foren molt aplaudits i tots accentuaren sa nota relligiosa, lo qual les honra molt i noltros n'estam ben contents.—Mos agradaria ferm que's Jaumistes, més ben dit, tradicionalistes mallorquins s'avesassen a ferne sovint d'aplecs com es de Gracia; com mos agradaria també qu'ets *integrists* contentíssims de que tots ets elements tradicionalistes i integristes que hi ha a Mallorca se moguessen més que no's mouen, i que s'organissassen políticament per porer prendre part en ses llyutes polítiques, no per pertubar cap element antirevolucionari, sino per fer sentir es seu pes dins sa balansa política de Mallorca, i, entesos ab sos altres elements antirevolucionaris, capficar per tot arreu es revolucionaris, inimics de Deu, de la Patria, del Rey, de s'orde social i de tota cosa bona. Si, es una llástima grossa que grans elements antirevolucionaris que hi ha a Mallorca i tot Espanya, s'hagen de rovepar i tudar dins s'inacció, i no s'hagen de donar ses mans i lligar ses coes ab tots ets altres elements antirevolucionaris (nofondre-se ab aqueys, sino just entendre-se, aliarse, mantenintse cadascú ab vida propia i organizació propia ben vigorosa i vitenca), i tots plegats i ben lligats i ben entesos, donar sa batalla a sa Revolució, an ets elements revolucionaris, inimics de Deu, de l'Esglesia i de la Patria.

N'hi ha de carlistes i d'integristes que mos tenen per contraris; noltros no los hi tenim a ells, sino per amics que no mos han mompresos. ¿Noltros contraris des carlistes o jaumistes i d'ets integristes que no suspiren més que pe' sa puresa i pe' s'integridat de sa Fe Católica, sense voler donar lliçons de catolicisme an aquells de qui es catòlics n'hem de rebre, per que son posats de Deu per aixó, per dirigir l'Esglesia de Deu? ¡Ja els aniria bé ferm an ets jaumistes i an ets integristes si dins Espanya no tenien altres contraris que noltros, si no hi havia negú que'ls-e volgués tan poc mal com les volem noltros, que no les ne' volem gens, gens, gens!

S'interpellació d'En Senante i altres erbes.

Dia 21 del corrent es caporal de sa minoria integrista an es Congrés va fer una interpellació sobre s'assassinat d'En Canalejas, demanant an es Govern que pensava fer per posar retgit a ses propagandes criminals que, hi ha tant de temps que es revolucionaris fan dins Espanya, i parlá fort ferm des caps-pares republicans i socialistes que prediquen an es seus lo de s'atentat personal i els exciten a cometre tota classe de crims contra es politics antirevolucionaris. En Senante va estar eloquentíssim, i se deixá caure un discurs valent de tot i contundent i engrunador per tots es politics liberals i revolucionaris, que han fetes'o han permeses tantes i tantes de propagandes criminals, que donen per resultat aqueys atentats aborronadors avuy contra el Rey, demá contra En Maura, demá passat contra es convents i Esoles religioses i esglesies de Barcelona («setmana trágica») i demá passat s'altre contra En Canalejas, assassinantlo de sa manera més bárbara.

Es President de Ministres se va veure ben endivalat per contestar an En Senante, i va dir que ja compliria es Govern es seu dever en lo de s'assassinat d'En Canalejas; pero que no importava posar lleys noves per que n'hi hauria prou aplicant ab tot rigor ses que hi ha vigents. Després va parlar p'es conservadors En Dato, i va dir que pertoca aplicar ab tota energia

ses lleys vigents per reprimir ets atentats revolucionaris, i que no importa posarne de noves de lleys contra aquests. Llavo parla p'es republicans N'Azcarate, i va dir lo meteix que es Comte de Romanones i En Dato, que no se'n necessiten de lleys noves, pero que ell en nom des republicans condemnava s'atentat personal i s'assassinat d'En Canalejas. També hagué de parlar En Pauetxo Iglesias, i aqueix si que s'hi va veure embuyat per decantar-se s'aixam de mosques que li havia amollades En Senante, que li feren perdre sa tramuntana de vista. L'home sortí del pas així com pogué, diant que condemnava s'assassinat d'En Canalejas i que may havia predicat s'atentat contra aquest. Ab això En Senante va obtenir un gran triunf, se posà a gran altura com orador, parlà per boca d'ell tota l'Espanya catòlica, tota l'Espanya honrada, i ha rebudes moltíssimes de felicitacions.

Noltros li enviam sa nostra ab tot es nostre cor i ab tota sa nostra ànima. Ab aquest discurs En Senante ha prestat un gran servey a sa causa de s'orde i sa dignitat a d'Espanya.

Lo que ha produït mal efecte fins i tot entre certs conservadors, es que En Dato, un des caporals de conservaduria fos des meteix sentit qu'es Comte de Romanones i N'Azcarate sobre que no importa fer lleys noves per posar retgit an es revolucionaris. Si no importa ferne de noves per que es conservadors, sa darrera vegada que comandaren, presentaren a ses Corts aquell projecte de lley contra sa propaganda anarquista? ¡Ah Sr. Dato! váreu pegar una gran becada dia 21 ab allo que diguereu, fentvos escolà d'amèn des Comte de Romanones! Tots ets amics de ses idees lligitimatament «conservadores» e-hu llamentam ab tot es nostre cor que pegásseu aqueixa becada tan feresta!

Perque lo bo es sa conseqüència que se desprèn de lo que digueren es Comte de Romanones i En Dato, que no son necessaries lleys noves contra ses propagandes revolucionaries, perque basten ses lleys que hi ha vigents. Si es així, resulta que es Govern conservadors i liberals son reus d'haver faltat an es seu dever; resulten uns prevaricadors, uns traydors, uns desertors des seu dever, perque uns i altres Govern, conservadors i liberals, han permeses totes aquelles propagandes revolucionaries qu'han dat per resultat sa partida d'atentats contra es Reys D. Anfós XII i D. Anfós XIII, ets atentats contra En Maura, sa «Setmana Trágica» de Barcelona, ets assassinats d'En Cánovas del Castillo i d'En Canalejas.

No, ses lleys actuals no basten per capturar ses propagandes revolucionaries; perque no basten, En Maura, sa darrera vegada que comandá, presentá aquell projecte de lley per «reprimir sa propaganda anarquista». S'esperienca de tants i tants d'anys mos ensenya que no basten ses lleys vigents contra ses propagandes revolucionaries, que, si Espanya no se imposa an es Govern i no'ls ho fa capturar d'una manera o altra, l'Espanya farà uy, farà flamada, més prest o més tart.

Bé está que N'Azcarate en nom des republicans ara haja condemnat s'atentat personal, qu'En Pau Iglesias predicá dins aplecs i dins ses Corts contra En Maura i En Lacierva. Pero per que no condemná tals predicacions quant En Pau Iglesias les feya? Per que N'Azcarate ha volgut figurar com a caporal d'un partit que hi ha una partida d'anys no ha fet més que una política de violencies, d'atentats personals, de revolució seuvalge, pitjor que ses kábiles del Riff? Per que es partit republicá, en lloc de condemnar sa política d'En Ferrer

qu'es sa política de robar, calar foc i matar, s'es fet es defensor En Ferrer? Es partit republicá espanyol fa anys que segueix sa política que arma es bras d'En Morral per amellar una bomba demunt el Rey i la Reyna, qu'arma es bras de N'Artal i d'En Posa per atentar contra sa vida d'En Maura, qu'arma es bras d'En Pardifias per assassinar En Canalejas. Bé está que es partit republicá espanyol protesti de sa mort d'En Canalejas; pero a pesar de totes ses seues protestes, está tot soyat de sa sanc d'En Canalejas. Bé está que'n protesti millor seria que se penedís d'haver seguida tants d'anys sa política criminal que ha donats resultats tan horrosos, com sa bomba d'En Morral contra el Rey i la Reyna, sa punyalada de N'Artal an En Maura, es tirs de revolver d'En Posa contra es meteix Maura, sa «setmana trágica» de Barcelona, s'assassinat d'En Canalejas. Aixó son resultats de sa política qu'es partit republicá segueix fa anys dins Espanya.

No, senyors republicans: no basta que protesteu; vos pertoca qualque cosa més: penedirvos de cor i fer penitencia de sa política criminal que fa tants d'anys que seguíu, i que no serveix més que per redolar i caure dins s'abisme.

En Pel Arrecheinat

que descapdella

Coses d'Inglaterra

Reforma social catòlica

II

S'esperit social catòlic ja va animar s'acció d'es primer arquebisbe—després d'es cisme anglicá—de Westminster, es cardenal Wiseman, qui, es dia de sa restauració de sa nostra jerarquia catòlica a Inglaterra, va dir aquestes paraules, que son tot un programa práctic social: «En lloc de prendre possessori de sa marevollosa Abadia de Westminster, en prendré d'ets arravals aont viu sa miseria.»

Es caràcter social d'En Wiseman es primitiu, apostòlic, com-e fet aposta per relligar es renaiament catòlic anglés a ses antigues tradicions.

Pero es progrés social d'es catòlics feya passes de gigant. En Wiseman era es precursor d'es gran reformador social, es seu successor cardenal Manning.

Procedent també d'es «moviment d'Oxford», En Manning se convertí l'any 1851, i de totduna ja va prestar especial atenció a sa protecció d'es pobres, com e-hu demostra sa seua activissima correspondència ab En Gladstone. A impuls seu es catòlics inglesos sortiren de sa seua reserva, i pronte foren una gran força social.

Es programa social d'En Manning va pareixer tan radical, que li va créar no poques enamistats entre sa gent curta de gambals i egoista; pero com a Roma coneixien molt be ses seues tendencies conservadores-esglesiaístiques, no feren cas de lo que deya aquella gent. Per radicals que paresquessen ses orientacions socials d'En Manning, es cap i la fi no son més que s'aplicació an es nostros temps de ses doctrines canòniques, una traducció i sistematizació de ses idees espargides dins sa «Summa» de St. Tomás.

En Manning té sa gloria—junt ab En Ketteler—d'haver posades a nova llam ses doctrines que després constituiren es fondo de sa gloriosa Enciclica «Rerum Novarum» de l'immortal Lleó XIII.

Quant va publicar s'escrit titulat: «Drets i dignitat d'es trebay» e-hi va haver un moment d'esglay. Res mes natural qu'un Prejat fos caricatiu, pero que parlás d'es «drets» d'es trebay! Tothom, deya, té dret a porer

trebayar, i s'Estat té es dever o de proporcionar ocasió de trebayar o de ajudar an es desenfeynats. Manifestava sa convicció de que l'Esglesia s'identificaria més de cada dia ab sos interessos d'ets obrers i de que la Santa Seu protegiria sa consolidació des drets i llibertats de ses classes populars.

Aquestes idees les esposá mil voltes el gran Cardenal demunt articles, cartes pastorals i en conferencies, i d'aquí es nom des cardenal demócrata que li donaven.

Ets obrers entre ells milenars d'irlandesos el veneraven com es seu gran amic; es Govern, i sobre tot es bal·le de Londres, el consultaven, i ell no faltava may a cap sessió de s'Ajuntament si s'havia de tractar de cap questió interessant p'es pobres o p'ets obrers.

Encara que gelós defensor i fundador d'institucions caritatives, es gran Cardenal fou victima de sa maliciosa ignorancia d'es que tenen oreyes i no volen entendre. «No es cristiana—deya—s'amor an es pròxim que no atén més que an es captaires i abandonats i encara just lo necessari perque no surtin may de sa miseria; sa caritat cristiana procura prevenir sa cayguda dins sa miseria, i an es que ja hi son cayguts procura treurelos d'ella i ferlos capaços de sostenirse senza captar.»

¡Oh! es Cardenal está contra sa caritat! Així n'hi havia i n'hi ha que interpreten unels paraules tan clares i tan plenes de seny.—No recort aont, pero, si fos precis, hu trobaria, el Papa Pio X ha repetit casi textualment aqueixa mateixa idea.

Pero així i tot, ets obrers—deya es Cardenal—no hu han d'esperar tot de sa caritat, sino d'olls mateixos, de sa seua organizació professional o sindical.

Dins ses «Trade-Unions» o «sindicats obrers», es Cardenal era tan estimat que a una manifestació per sa jornada de 8 hores, dia 4 de matx de 1890, duyen es seu retrat a moltes de ses banderes. Sa seua autoritat s'estenia an es mateixos caporals com N'Enric George, Ben Tillet es conductor de sa darrera «gran vaga», i Tom Man, els quals el visitaven sovint.

Per causa d'això, molts l'acusaven de socialisme, especialment quant N'Enric George, després d'una entrevista ab ell, va dir que entre ses idees d'un i altra no hi havia cap diferencia. Es cardenal qu'altres vegades s'en era rigut d'es qu'il taxaven de socialista aquesta vegada va voler rectificar, i va publicar aquesta rectificació, aont deya. «Entre socialisme i social hi ha sa mateixa diferencia qu'entre racionalisme i racional. Sa societat obra en so mateix sentit que sa raó, i es socialisme cau ab sos mateixos desbarats que es racionalisme. Sa societat política i civil no es altra cosa que sa societat humana, i per això sa lligislació ha de ser essencialment conservadora de sa societat. Es socialisme fa tot lo contrari quant vol comensar per destruir sa societat actual... Per aixó crec precis declarar que no som socialistas.»

Entre es prelats qu'han seguit ses orientacions socials de d'En Manning, e-hi ha que citar el Bisbe de Nottingham, Monsenyor Eduard Bagshave. La seua obra: «Misericordia i justícia p'es pobres», es una de ses mes eloqüents acusacions contra es «capitalisme». També ell vol misericordia i caritat, pero sa caritat—llimosna—no es suficient. Seguint St. Tomás, distingeix sa justícia general de s'especial. Sa primera—diu—«general» o «legal» está casi del tot arreconada. Aquesta justícia es es conjunt de s'individu envés de sa societat. Es malestar actual (aixó es a Inglaterra, que no s'alarmi ningú) vé de sa falta

de sentit cristiá d'es «capitalisme» modern.

Baix de sa direcció d'es seus bisbes gran nombre de seglars trebayen en so mateix sentit.

Anar a parlar de ses seues obres prácticas no entra ara dins es meu pla.

Lo que jo volia i lo qu'he fet es demostrar que es catolicisme té un aspecte «social», aspecte—no estern, sino intern, essencial.

De que es catòlics inglesos son avuy una força nacional n'es una prova es que de 160.000 en temps de s'«Emanicipació», son arribats, l'any 1911, a dos milions docents setanta mil, just a Inglaterra i Escocia.

Preixa

d'En Pica Pica.

Sa farsa socialista

Bon dia i bon any que Deu mos do! ¿Sabeu s'Obrer Balear? S'endiot encara torna repetir dissapte passat que tenim obligació de fer propaganda per ell cercantli suscriptors i gent qu'el lletgesqui. ¿Y no sabria dirnos d'ont mos vé aquesta obligació? Bé hu he pensat, empero respecte de s'Obrer Balear jo no sé veure altre obligació que sa de procurar ferli fer uy com més prest millor. Aquest paperot no té dret a viure ni vint i quatre hores, tant e-hu es de mentider, mal intencionat i poca cosa.

**

Dissapte passat li pega contra ses guerres; i, com e-hu té de costum, amolla uns desbarats que no poren passar per un portal de cotxeria. Diu que tota guerra es injusta. ¡Vol se fer trons s'Obrer Balear! ¿Y de quant ensá? ¿Quin altre remey té una nació per defensar els seus drets, si no es sa guerra? ¡Se coneix que a ca-s'Obrer Balear e-hi capliven uns moralistes de primera! Vaja una partida de borinots aquests que escriuen s'Obrer Balear!

Y per provar que tota guerra es injusta ¿que vos pensau que fa s'Obreret.ro? Cita unes quantes guerres que ell diu que foren injustes i llevonses diu en to de doctor: «¿E-hu veis? S'Historia mos ensenya que tota guerra es un crim.» ¡A grandíssim aubercoc! De manera que, perque hi ha hagudes guerres injustes, ara totes e-hu han d'esser? ¿Vol dir que perque s'Historia me diu a mí, per exemple, que tal jutge va esser un criminal i tal altre jutge se va vendre i aquell altre jutge va esser una cosa lletja, ja puc dir que s'Historia me diu que tots els jutges son gent de força? ¡Ja hu seria jo un bon rava si racionás d'aquesta manera! Es segur que s'Obrer Balear m'aconsejaria que lletgis un poc més arreu. Idó aixó!li poren aconsejar a s'Obrer Balear. Si, Obrer de de ses cols floris, convé que, en lletgir s'Historia, no fassis llobades. Lletgila un poc més arreu, i veurás que no tots els reys i governants son estats uns despotes (com tujtens pit per escriure ab lletres de mol·lo) i que no totes ses guerres son injustes.

Pero aquí lo cèlebre es que es socialistes se'n venguen ara a dirnos que totes ses guerres son injustes, que sa guerra es un crim, allá ont ells tenen per tot programa sa guerra-social, sa guerra civil de pares ab fiys, de germans ab germans, de marits ab mullers, de parents ab parents. Sa guerra deys que es un crim, ¿i tota sa vostra curolla es veure si prestporeu moure sa guerra social? ¡Hipócrites, més que hipócrites! farsants més que farsants!

**

Quant s'Obrer se posa a numerar lo que ell diu guerres injustes, m'enfloc a aquesta: «El Papa León X, por el año 1517, mandó armar una fuerte escuadra contra los otomanos, sin guiarle otro fin que realizar dinero para levantar el palacio que hoy habita José del Sarto. Esta lucha, proclamada por el rey de la Iglesia, costó unos cuantos millares de

vojtimas, debidas a un tirano que quiso edificar un palacio a costa de la sangre de sus semejantes». ¿Y aont ha llegida aquesta barrabassada s'Obrer Balear? ¿No faria favor de dirnos-ho?

Dos objectes preocupaven el papa Lleó X, diu un historiador, quant s'acabava es Concili de Latrán: donar nou impuls a sa guerra contra es Sultá Selim, que, després d'haver subjugat l'Egipte, amenassava l'Europa, i acabar l'església de S. Pere de Roma. Per aquestes dues coses Lleó X va demanar aussili an el mon cristiá. ¿E-hu sent es tarambana de s'Obrer Balear? Sa guerra no havia de donar cap doblor an el papa Lleó X, sino qu'ell cercava doblers per anar contra es Sultá Selim, per alliberar l'Europa de ses arpes d'aquest. ¿No sap s'Obrer que una guerra costa doblers? ¿Idó com me presenta Lleó X cercant doblers per medi d'una guerra?

Ni tampoc Lleó X volia els doblers per aixecar el palau que habita avuy «José del Sarto», així com despectivament anomena ell el bondados Pius X. En César Cantú diu que Lleó X volia es doblers por aixecar un temple, per acabar sa gran basílica de St. Pere de Roma, imatge visible de s'unidad de l'Església. ¿E-hu sent s'Obrer Balear? ¡Ja es necessari que s'hi dedic un poc més a s'història aquest alicorn! ¡Hala! ja estudiar s'ha dit! abans de fer de doctor.

**

I ¿com se preocupa tant s'Obrer Balear per aquell que anomena José del Sarto? Ja s'altre dia tractava de posarlo en ridícul. Deya es grandíssim noningú qu'En José del Sarto pretenia amb unes escoles que va fundar an es Vaticá qu'els obrers romanguessen embrutits. ¡Se's vist un poca elatxa com aquest setmanari!

Ell suposa que a tals escoles no se pot ensenyar més que sa doctrina cristiana. Passi aquesta suposició. Però ¿i d'aquí dedueix s'Obreretro qu'el Papa Pius X vol qu'els obrers estiguin embrutits? ¿O sa doctrina cristiana embruteix? ¡De grandíssim... ignorant! Es segur que lo més brut de Mallorca son els que practiquen ses doctrines de s'Obrer Balear. Ara bé, ¿que'm juga s'Obrer Balear que no n'hi ha cap d'aquests que se sabi senyar amb lo dit pols de la man dreta? Que provin ido d'estodiar i de practicar sa doctrina cristiana i veurán com se dignifiquen. Sí, que hu fassin an això, i veurán com les caurá sa llana que duen p'es clotell, aquesta llana que les permet escoltar ses animalades que escriuen els miserables eseriguedors des rotatiu socialista de Mallorca.

Un altre dia aclarirem, si Deu ho vol, a veure si es ver que el Papa Pius X vulgui s'embrutiment dels obrers.

En Bri-Fi

que hi diu sa seua.

Historia que pareix rondaya.

I

Lo que va somiar un Mestre d'Escola d'un poble

S'història qu'anam contar an es noslectors, no es història de coses véyas, sino qu'es un tros d'història des nostros dias, succeida dins Espanya i que noltros meteixos hem viscuda. Basta de prefaci ¡comensem!

Idó heu de pensar i creure que dins Espanya hi ha una regió de ses mes analfabetes per cert, es a dir, allá ont e-hi ha manco gent que sap lletgir, que se diu Albarracin, de sa provincia de Terol—Aragó,—i a Albarracin e-hi deu haver un mestre, i aquest mestre deu tenir una mala casa per ferhi s'Escola, i lo pitjor de tot, deu esser, que encara deu tenir es deixebles més xerecs que s'escola, ¡si es que en te de deixebles, perque, ja hu he dit abans. ningú va de «literatures» a Albarracin, Idó aquest mestre, que deu esser un homo ab «grams idees pedagògiques»,

un dia, des derrers de s'estiu passat, s'aixecá tot preocupat perque havia somiat que tots es Mestres d'Espanya s'eren aplegats dins una gran associació que no n'hi mancava cap, i que, com s'unió fa sa forsa, a forsa de discursos, propagandes i seragata per llarc, eren arribats a alcansar una grapa de mils de pessetes de seldada anual, ¡si que hu era un bon somil! i a ell li havien feta una estatua a's mitx de sa plassa d'Albarracin, i que tots ets al·lots i bergantells des poble ja sabien lletgir de correguda (perque ella ja cobrava més), i que fins i tot sabien lletgir lletra menuda. Era tot un poble cult e ilustrat.

¡Qui hu havia de dir! May s'ho hagués pensat aquell pobre mestretxo de poble de 1.500 ànimes mal contades!

Idó, com vos deya, aqueix «gran homo» s'aixecá (ab motiu d'aquest somi) ab un poc de mal de ceya, i ja sabeu qu'es mal de ceya es ferest, fins i tot mos posa de mal humor, i l'homo per espassar-lo-sé, agafá sa ploma i escriu una carta molt llarga i llavo un'altra.

En «Bri-fi», no sap lo que deyen ses cartes; pero va porer afinar an-e qui anaven dirigits es sobres; l'ua deya:

«Sr. D. Pablo Iglesias, Casa del Pueblo, Madrid», y s'altre no varem poder destriar bé es nom pero abaix d'aquest lletgirem: «Maestro Nacional de Soria.

II

Resultat des sómit i de ses cartas des Mestre.

Passa temps, molt poc temps, devers un mes; i un dia prosaic, d'aquells que s'Història no hi tendrá res que dir per lo insignificant i buit que va esser, se repartí per tots endrets de sa nació espanyola una circular endressada an es «Mestres Nacionals» convocantlos tots a una reunió «magna» que havia de ferse a Madrid (perque es es centre, lo meteix que's punt qu'está a's mitx d'un rotlo ben redó, li diuen centre des rotlo). S'idea era de fundar una gran societat de defensa des seus interessos professionals: i aqueixa lletra de convit ¿qui dirieu que la firmava? Idó la firmaven «es mestres de Albarracin, i de Soria», i llavo dirán que un homo qualsevol per lo insignificant qu'es no pot tenir idees grans, immenses, supremes.

Llevauvos es capell a devant aquests estrenuns defensors de sa noble classe de «Mestres Nacionals».

III

Anar a cercar llana i romandre tos

I som arribats an es capitol III d'aqueixa història estupenda, que no sabem com acabarà, pero si qu'acabarà molt prest.

L'escena passa a sa gran sala de sa «Cassa des Poble», a Madrid. Presideix, derrera una taula un des més significats cap-pares socialistes que la «Cassa» té per aqueis negocis de presidir.

Es un d'aquells que xerren p'es colzos i no diuen res, un d'aquells que tiren sa pedra i amaguen sa ma, un d'aquells que embuyen fil i fil sense sebre que's pesquen ni que's metgenquen, un de aquells que viuen sense ofici... pero en benefici seu, i perjudici des bobians qui los escolten. ¿Es seu nom? No hi emporta dirlo; posauhi voltros es qui vulgheu i haureu endevinat, tots son iguals.

Se reunió magna s'es convertida ab un aplec d'un centenar d'homos i dones, concurrents habituals de la «Cassa», diuen si n'hi ha devers quinze o setze que son «Mestres». Pot esser, pero no se destrien d'ets altres en res.

Comensa sa funció. Es president, diu que no se lletgirán ses adhesions perque son moltes.

Una veu:—Pero ¿quantes son?

Es president:—Moltes.

Se veu:—¿Pero quantes?

Es president:—¿Que hu heu de mes-ter sebre?

Sa veu:—Ja es de raó que sí!

President:—¿I que vos importa a vos?

Veu:—¡Som un «Mestre Nacional»!

President:—¿Un mestre?—Es president s'estranya de que hi haja un «Mestre».

Veu:—Sí, un «Mestre» de Castella, de Valladolid, que ha respost a sa convocatoria.

President:—Mirau, idó... ses adhesions... son... devers xeixanta... mal contades;... pero... n'esperam devers sisentes més.

Es de Valladolid:—Abans de tot vull fer constar sa meua protesta de que no mos presidesca un «Mestre»; després, de que sa convocatoria no l'han repartida més que ab dos dies d'anticipació a sa reunió, i llavò...

President:—Prou de protestes, que d'això en sabem noltros més que voltros. Es cas es...

Una partida de mestres:—¿Pero que no porem dir lo que hi trobam?

President, socialistes, «colombines» (perque també n'hi havia) i chor general de betzols:—¡Fora! ¡fora! tots aqueys doctors, ¡«Mestres» de soley! (Rebumbori i escándol). Ses cadires encara no van a l'ayre.)

Veus:—No, no...

President i ets altres:—Sí, sí... Es Mestres que hi vulguen pertènixer, no tendrán més voluntat qu'una... se des nostro caporal l'immens, el viu Pau Iglesias.

Renou, saragata, trui, fuita des president, un cabermoni, i es dimonis de l'infern que se seuen demunt sa taula presidencial, tothom fuig i hu dona a ses cames, inclús es de Albarracin i es de Soria; i queda, gallart, valent, dominantho tot, l'amo de ses metles, aquell benemèrit Mestre de Valladolid, dient:—Voleu fer una associació de «Mestres espanyols» a sa «Cassa des Poble», i per retorn «socialista»? Idó no, no i no. La farem potent, brillant, garrida, pero será cristiana, ben catòlica, perque catòlics, ben catòlics som casi tots es «Mestres espanyols».

Cau es teló.

Dissapte qui vé, si deu ho vol, n'haurem raó, de qualque cosa més referent an aquest importantíssim assumto.

J ara escoltau

EN VERA-VEU

«El Rayo» contra es militars

Ja sabeu qu'ets anarquistes van a sa «pan-destrucció»: tot, absolutament tot lo que existeix, per ells es un mal social.—Idó, tirarho en terra es lo que falta! diuen ells.

Per això es que *El Rayo* l'emprèn dissapte passat, com-e bon anarquista qu'es, contra es militarisme, contra s'Exèrcit. Per ell s'Exèrcit ès es puntual de sa societat que tant maleeix, defensor des capellans i de sa burgesia, inimic des poble, posat an es servey de sa dominació capitalista...

Que ets anarquistes combatin sa pau armada per quant es antieconómica, res e-hi ha que dir: si tant volen ets anarquistes, noltros catòlics la porem combatre baix de tal punt de vista. Empero no; es que ets anarquistes, lo que volen es corrompre, pervertir es soldat i encalentrir-lo ab ses seues idees anarquistes que

son ses meteixes idees del dimoni: ferlo anarquista, revolueionari com ells, ferlo girar contra es seus meteixos superiors en nom d'una falsa i desfressada llibertat, que no es tal llibertat, sino rebelió fratricida: lo que volen ells es que es soldat s'alsi francament contra s'Estat, que ès es qui aguanta i conserva s'edifici social. ¡aquí está es mal; aquí está es pecat d'ets anarquistes.

Aquesta propaganda, es escusat dirho a persones que en tenen dos dits an es front, no's pot admetre en nom de ningú ni de cap bandera. Aquesta propaganda es antisocial, immoral, inieua, injuriosa; antisocial, perque se proposa sa Revolució Social, utilitant s'exèrcit; immoral, perque se fa desmoralisant s'exèrcit, per llavors ferlo facilment revolucionari; inieua, perque se funda es motius injusts en raons injustes, foradades, que es sentit comú dicta que may se porán admetre; i injuriosa, perque acusa s'Exèrcit d'una manera descarada, dient d'ell qu'es «un perturbador de sa pau pública», «arruinador des poble», «esclavizador», portador de «sa miseria contra tota llei natural».

Sa nostra protesta contra tals doctrines antimilitaristes de *El Rayo*, paperot anarquista congriador de revolucionaris, no pot esser més forta.

Pero an-e qui cridam s'atenció es a ses Autoritats competents perque vetlin una mica i vegem si poren aturar poc o molt aquesta i altres propagandes antisocials, immorals, infames, injurioses, des paperots diabòlics que, com *El Rayo*, amenassen constantment sa pau social des nostros pobles.

Secció local

S'altra setmana es nostro Ajuntament alsá sa sessió tot d'una de comensada en senyal de dol pe's assassinat d'En Canalejas, al cel sia.

Dimecres de s'altra setmana trobaren an «es Coll» un homo mitx esmortit, i el posaren dins un carro i el dugueren a la vila. Es un tal Amader des carrer «dels Reys».

Dimecres feren un funeral a la Parroquia en sufragi d'En Canalejas, al cel sia. E-hi assistí es nostro Ajuntament.

El Rt. Sr. Rector ha oferits a s'Ajuntament tres aparats «Minimatx» (maquinetes per apagar es foc que se cala a part o banda). S'Ajuntament e-hu ha acceptat i agrait i posará tres municipals que aprenguen de manetar tals aparats per que hi puguen prestar servici en cas de foc. Deu fassa que no'ls hagen d'emprar may. Amén.

Demá hi ha an es «Convent» comunió general, sermó i processó de primer diumenge de més p'es Confreres del Roser.

A s'església de ses «Germanes de la Sta. Familia» diumenge hi hagué gran festa en sufragi d'ets «Associats» a la «Visita Domiciliaria», morts durant aquest any. S'hi aplegaren ses trenta «Capelletes», com fan cada quart diumenge; l'església s'ompli, i Mn. Bartomeu Domenge s'hi deixá caure un bon sermó.

S'article sobre s'«Aplec jaumista» ja havia de sortir dia 9; pero sa sebra de material l'ha aturat de sortir fins avuy.